

## สารบัญ

| บทที่                                                                                             | หน้า |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1 บทนำ .....                                                                                      | 1    |
| ความสำคัญและที่มาของการวิจัย .....                                                                | 1    |
| วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย .....                                                                 | 2    |
| ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย .....                                                        | 3    |
| ขอบเขตโครงการวิจัย .....                                                                          | 3    |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                                                             | 4    |
| โรคเบาหวาน.....                                                                                   | 4    |
| ประเภทของเบาหวาน.....                                                                             | 4    |
| ผักพื้นบ้านและสมุนไพรไทยที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน...                             | 8    |
| ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....                                                                            | 10   |
| เอ็นไซม์ย่อยคาร์โบไฮเดรต.....                                                                     | 18   |
| สารออกฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์ $\alpha$ -amylase<br>และเอ็นไซม์ $\alpha$ -glucosidase..... | 21   |
| ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ: Decision Support System (DSS).....                                       | 22   |
| การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร.....                                                                       | 23   |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....                                                                         | 26   |
| ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัย .....                                                     | 26   |
| สารเคมีที่ใช้ในการทำวิจัย.....                                                                    | 26   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย.....                                                                 | 27   |
| วิธีการดำเนินการวิจัย.....                                                                        | 28   |
| ระยะเวลาที่ทำการวิจัย.....                                                                        | 33   |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                                                                                                                                | หน้า |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 4 ผลการทดลองและอภิปรายผล.....                                                                                                        | 34   |
| การสำรวจข้อมูลผักพื้นบ้านและสมุนไพรที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                                                   | 34   |
| คุณสมบัติทางเคมีกายภาพ คุณค่าทางโภชนาการอาหารและคุณลักษณะของผักพื้นบ้านและพืชสมุนไพรที่ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....         | 39   |
| การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่ลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวานร่วมกับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ.....                                     | 44   |
| การติดตั้งโปรแกรม ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                  | 56   |
| การศึกษาคุณสมบัติทางเคมีกายภาพของผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตจากวัตถุดิบผักพื้นบ้าน และพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ที่ผ่านกระบวนการผลิตที่เหมาะสม.. | 66   |
| 5 สรุปผลการทดลอง.....                                                                                                                | 68   |
| บรรณานุกรม.....                                                                                                                      | 71   |
| ภาคผนวก.....                                                                                                                         | 75   |
| ประวัติผู้วิจัย.....                                                                                                                 | 92   |

## สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

|    |                                                                                                                                            |    |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1  | จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรในแต่ละอำเภอและเทศบาลตำบล<br>ในจังหวัดพิษณุโลก.....                                                  | 29 |
| 2  | คุณสมบัติทางเคมี กายภาพของผักพื้นบ้านและพืชสมุนไพรที่สามารถลด<br>ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                                       | 40 |
| 3  | เปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์แอลฟาอไมเลสของผักพื้นบ้านและ<br>สมุนไพรที่มีศักยภาพในการลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....     | 42 |
| 4  | เปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์แอลฟาไกลโคซิเดสของผักพื้นบ้านและ<br>สมุนไพรที่มีศักยภาพในการลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน..... | 43 |
| 5  | ผลิตภัณฑ์อาหารที่ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                                                                                     | 44 |
| 6  | กระบวนการผลิตและสูตรพื้นฐานสำหรับผลิตภัณฑ์ต้นแบบในอาหาร<br>แต่ละประเภท.....                                                                | 46 |
| 7  | เปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์ย้อยคาร์โบไฮเดรตของน้ำพริก<br>ที่ผลิตจากแป๊ะตำปึงโดยใช้เวลาในการคั่วต่างกัน.....                   | 49 |
| 8  | เปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์ย้อยคาร์โบไฮเดรตของวุ้นที่ผลิตจาก<br>แป๊ะตำปึงโดยใช้เวลาในการต้มต่างกัน.....                       | 51 |
| 9  | เปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์ย้อยคาร์โบไฮเดรตของชาที่ผลิตจาก<br>แป๊ะตำปึงโดยใช้เวลาในการคั่วต่างกัน.....                        | 53 |
| 10 | คุณสมบัติทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด.....                                                                                         | 55 |
| 11 | คุณสมบัติทางเคมีกายภาพของผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตจากวัตถุดิบผักพื้นบ้าน<br>และพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ที่ผ่านกระบวนการผลิตที่เหมาะสม.....         | 67 |

## สารบัญภาพ

| ภาพ                                                                                                                                     | หน้า |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1 สมุนไพรแป๊ะดำปึง.....                                                                                                                 | 9    |
| 2 $\alpha$ - 1, 4 - glucanohydrolase (E.C. 3.2.1.1).....                                                                                | 19   |
| 3 การบริโภคผักพื้นบ้านและพืชสมุนไพรไทยที่ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน:<br>ระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่อำเภอของจังหวัดพิษณุโลก.....   | 35   |
| 4 การบริโภคผักพื้นบ้านและพืชสมุนไพรไทยที่ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน:<br>ระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ตำบลของจังหวัดพิษณุโลก.....    | 36   |
| 5 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ประโยชน์จากสรรพคุณทางยาของผักพื้นบ้านและ<br>พืชสมุนไพร.....                                                  | 37   |
| 6 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริโภคผักพื้นบ้านและพืชสมุนไพรไทย.....                                                                          | 38   |
| 7 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริโภคผักพื้นบ้านและพืชสมุนไพรไทยการผักพื้นบ้าน<br>และพืชสมุนไพรที่ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....        | 39   |
| 8 ผลิตภัณฑ์น้ำพริกแป๊ะดำปึงที่ระยะเวลาการคั่วแตกต่างกัน.....                                                                            | 47   |
| 9 ผลิตภัณฑ์วุ้นแป๊ะดำปึงที่ระยะเวลาการต้มแตกต่างกัน.....                                                                                | 47   |
| 10 ผลิตภัณฑ์ชาแป๊ะดำปึงที่ระยะเวลาการคั่วแตกต่างกัน.....                                                                                | 48   |
| 11 กราฟเปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ย่อยคาร์โบไฮเดรตของผลิตภัณฑ์<br>น้ำพริกที่ผลิตจากแป๊ะดำปึงโดยใช้เวลาในการคั่วต่างกัน..... | 50   |
| 12 กราฟเปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ย่อยคาร์โบไฮเดรตของผลิตภัณฑ์<br>วุ้นที่ผลิตจากแป๊ะดำปึงโดยใช้เวลาในการต้มต่างกัน.....     | 52   |
| 13 กราฟเปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอนไซม์แอลฟาไกลูโคซิเดสของชาที่ผลิต<br>จากแป๊ะดำปึงโดยใช้เวลาในการคั่วต่างกัน.....               | 54   |
| 14 การสร้างระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่<br>สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                     | 56   |
| 15 การติดตั้งโปรแกรมระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์<br>อาหารไทยที่สามารถลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....             | 57   |
| 16 รายละเอียดระบบสนับสนุนการตัดสินใจ.....                                                                                               | 57   |

## สารบัญภาพ (ต่อ)

| ภาพ                                                                                                                                                                     | หน้า |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 17 แบบฟอร์มเข้าสู่ระบบจัดการฐานข้อมูลวัตถุดิบผักพื้นบ้านและสมุนไพรไทยที่มี<br>ศักยภาพฯ และฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อ<br>การเกิดโรคเบาหวาน..... | 58   |
| 18 แบบฟอร์มจัดการข้อมูลรายชื่อวัตถุดิบผักพื้นบ้านและสมุนไพร.....                                                                                                        | 58   |
| 19 แบบฟอร์มจัดการข้อมูลคุณสมบัติทางเคมีกายภาพของวัตถุดิบผักพื้นบ้านและ<br>สมุนไพร.....                                                                                  | 59   |
| 20 แบบฟอร์มจัดการข้อมูลคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของวัตถุดิบผักพื้นบ้าน<br>และสมุนไพร.....                                                                                | 59   |
| 21 แบบฟอร์มจัดการข้อมูลเปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์แอลฟา-<br>อไมเลสและแอลฟาไกลูโคซิเดสของวัตถุดิบผักพื้นบ้านและสมุนไพร.....                                 | 60   |
| 22 แบบฟอร์มนำเข้าข้อมูลการใช้ประโยชน์ของวัตถุดิบผักพื้นบ้านและสมุนไพรไทย...                                                                                             | 60   |
| 23 แบบฟอร์มเข้าสู่ระบบพัฒนาแบบจำลองการยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์<br>แอลฟาอไมเลสและแอลฟาไกลูโคซิเดส.....                                                                 | 61   |
| 24 แบบฟอร์มระบบพัฒนาแบบจำลองการยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์แอลฟา-<br>อไมเลสของผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม.....                                                        | 61   |
| 25 แบบฟอร์มโปรแกรมการเลือกวัตถุดิบผักพื้นบ้านและสมุนไพรไทยเพื่อนำมาพัฒนา<br>ผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                            | 62   |
| 26 แบบฟอร์มแสดงคุณสมบัติทางเคมีกายภาพของวัตถุดิบผักพื้นบ้านและ<br>สมุนไพรไทยที่นำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่สามารถลดอัตรา<br>เสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....            | 62   |
| 27 แบบฟอร์มแสดงคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของวัตถุดิบผักพื้นบ้านและ<br>สมุนไพรไทยที่นำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่สามารถลดอัตรา<br>เสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....          | 63   |

## สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ

หน้า

|    |                                                                                                                                                                                                    |    |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 28 | แบบฟอร์มแสดงเปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์แอลฟาโอไมเลสและแอลฟาไกลโคซิเดส ของวัตถุดิบผักพื้นบ้านและสมุนไพรไทยที่นำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน..... | 63 |
| 29 | แบบฟอร์มแสดงกระบวนการผลิต ส่วนผสมอาหาร และภาพผลิตภัณฑ์อาหารที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                                                                                         | 64 |
| 30 | แบบฟอร์มแสดงและกำหนดค่าตัวแปรในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม.....                                                                                                                   | 64 |
| 31 | แบบฟอร์มแสดงคุณสมบัติทางเคมีกายภาพผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                                                                                                 | 65 |
| 32 | แบบฟอร์มแสดงคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                                                                                            | 65 |
| 33 | แบบฟอร์มแสดงเปอร์เซ็นต์การยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์แอลฟาโอไมเลสและแอลฟาไกลโคซิเดสของ ผลิตภัณฑ์อาหารไทยที่สามารถลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน.....                                             | 66 |